

Nro. 45.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Költ Bétsben, Pénteken Juniusnak 5-ik napján

1801-ik esztendőben.

B é t s.

Tegnap, 9 és 11 óra közt dél előtt, igen fényes processió volt a' belső városban, a' melylyen Császár és Császárné Ő Felségek, a' Királyi fő Herczegek, az egész Császári Kir. udvar, az itt lakó fő Nemesség, a' Dicafteriumoknak nevezetesebb tagjaik, minden belső és külső városbeli szerzetes Papok jelen voltak. A' butsútjáró és néző fokaságnak rendkívül nagy volt a' száma. A' Kir. testörző Nemes Magyar sereg gálába fel öltözve kifirték Ő Felleégeket. — A' napfényvel ragyogó tsendes szép idő is nagyon öregbítette ennek az áhétatoskodó Gyülekezetnek ditsőségét.

Y y

Tegnap előtt tartottak az ide gyűlt Mer-
gentheimi Teutonicus, vagy Német Rendnek ne-
vezetesebb tagjai, fő Mesterek, Kir. Fő Herczeg
Maximilian Kolóniai Ersek és Választó Fejede-
lem előléte alatt közönséges gyűlést, a' melly-
ben a' voksnak töbfsége mellett, *Károly* Kir. Fő
Herczeg választatott és tétellett azon Vitézi Rend-
nek Coadjutorává.

Néhány gazdag és nevezetes Hazakból álló
Társaság, ugymint a' *Schwartzenberg*, *Friefz*, *So-
biesky* 's több ezekhez hasonló nagy kereskedő
házak, egy olly planumot adtak bé Ő Cs. K Fel-
ségének, melly szerént egy Angliai mantfeszter
fabrikát akarnának itten fel állítani. Engedel-
met nyervén erre Ő Cs. Felsőségétől, azon mes-
terséghez jól értő embereket hozatnak London-
ból. A' Fábrika a' városon kívül, két órani
földre egy folyó viz mellett fog fel állítat-
ni.

Orosz Birodalom.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Néhai Orosz Császár *I. Pál* tellyes tehetsége
szerént azon munkálodott, hogy nemtsak a' ma-
ga Birodalmában, hanem több Európai Statusok-
ban is vissza állítatodjék a' *XIV. Kelemen* Pápa-
tól el töröltetett Jézus Szerzetes Rendje. Miné-
mű intézereket tett legyen ő fel tett tzellyának
efzközlésére, a' következő két levelekből ki-
tettzik.

I. Levél. „A' Jézus szerzete újobban leendő
fel állásának kívánatos napja majdan fel derül.
— *Pál* Császár Urunk és Atyánk *Pétersburgba* hi-
vatott bennünket, holott egy Collegiumot fundált,
's maga nevérol *Paulinum Collegiumnak* nevez-
te. Vissza állított bennünket a' *Wilnai* Univer-
sitásba, és mind azokba a' Collegiumokba, a'
mellyek *Langyel* Országhoz tartoztak ennekelőt-
te. — A' Tö.ök Császárhoz is irt, 's ötlet arra

ferkengette, hogy a' maga Birodalmaiban lévő missionalis házakat adná minékünk vissza. Minden napkeletre, Indiába és Chinába vivő utak és kapuk fel vagynak előttünk nyitvatva, mindeüvé munkásokat kívánnak. Küldje el Kigyelmed P. Gruberhez Pétersburgba azoknak neveiket, a' kiket alkalmasoknak talál ezen isteni munkára. — Passzus levelek fognak nékik küldetni, a' mellyek mellett, minden akadály nélkül, ide utazhatnak, a' hol a' P. Generális lakik. *Irtam Polozkban, P. Richard.*

II. Level. Mi a' Pétersburgi Katol. templomban, az itt lakó Katólikusoknak nagy vizsgálásokra, a' kiknek 8000-re reá megy a' számok, a' mi papi hivatalunknak folytatásához hozzá fogtunk. — De a' Jézus szerzetbéli papoknak nem léték miatt igen nehéz annak kezdete. — Nagy nyughatatlanfággal várok némelyleket más Országokból, a' kik ha szinte idősök is, de még is segítségünkre lehetnek addig, míg az ifjabbak el készítetnek. A' mi az Istennek ditsőffégére szolgál leginkább, ebből áll, hogy a' mi fraterjeink közt sok olly mekánikusok találtatnak, a' kik a' természeti tudományhoz tartozó eszközöknek, és más egyéb machináknek készítéséhez olly jól értnek, mint szilate az idegeknek. De ezek is meg vénheznek, és régtől fogva egyet sem küldött Német Ország hozzánk. — Asztalosokat, lakatosokat, képfaragókat, festőket, tafota és posztó miveleket igen szívesen vennénk. — Felette kívánnám, hogy az illy embereknek sziveiket, az Isten, a' mi társaságunkba való bé állásra ajánaná. Ha meg fontolom, hány lélek epkedik Kinában és Indiában segítség nélkül, magamat a' könyhullatástól meg nem tartóztathatom. Litvaniában a' Wilnai Univerzitátt, 's minden Collegiumokat által engedett minékünk Pál Császár azért, hogy azokban az ifjúságot nevellyük; de nem vlegendő azon végre a' munkásoknak szá-

ma. A' mi leg kegyelmesebb *Pál* Császáruk segít minket mindenben, a' mi a' vallásnak és a' jó erköltsnek előmeneteletítésére használ. — A' jó Isten tartsa meg ötöt a' köz jóra sokáig. — Nagy kívánsággal várjuk a' Császár Rómába küldött levelére adandó választ. Bizonyosan kedvező fog a' lenni, mivel minden ajtókat az Isten fel nyit.“ *Irtam Pétersburgban P. Gruber.*

I, *Sándor* Császár, Londonban és Berlinben lévő követjeihez küldött irásaiban maga velek való meg elégedését tudokra adja, 's hathatósan szivekre köti, hogy az északi Hatalmasságok és Anglia közt támadt villongásnak elharításában telyes tehetségek szerént foglalatoskodjanak. Ő Császári Felfége magát akként nyilatkoztatta ki, hogy tsak az el kerülhetetlenül szükséges háborukba fog avatkozni, és hogy, minden hatalmaságokkal békeességben 's jó egyességben kíván élni. — Azokat a' foglagra küldetett személyeket, a' kiknek ártatlanságok meg mutattatott, mind szabadon bocsátatta, és rész szerént kegyelem kenyeret, rész szerént, talentomáikhoz, 's érdemeikhez illendő hivatalt adatott nékiek. — Ezek mind egy bölts okos, és kegyelmes Monarkának tsalhatatlan jelei.

A' közönséges leveleknek foglalatjok szerént nagyon iparkodik ez a' jó Fejedelem abban, hogy a' Frantzia fő Kormányzék vissza adja a' Fels. Szárdinai Királynak el vesztett ősi örökségeit.

Azon Pétersburgi fényes, és *Izsák* nevezetet viselő templom, mellynek építéséhez néhai II. Katalin Császárné, még 1768 esztendőben fogott, és a' mellynek belfő 's külső falai márvány, jáspis, és porfir kövekkel vagynak ki rakva, már is 24 millió rubelbe került, es mivel 10 esztendőnek előtte nehezen készülhet el, talán még egyszer ányiba is fog kerülni.

A' Pétersburgi Császári tudós Társaságnak

ritkaságai közt, egy olly szép és megerfészes repetaló óra találtatik, mellyet egy *Kulibi* nevű Orosz paraszt ember készített. Ennek külső formája hasonló a' tojás formájához, 's belől a' Kristus sirja, az azon vólt kövek és az a' felett vigyázó katonák vagynak elő adatva. Egyszeribe el fordítatnak a' sir száján lévő kövek, a' Kristus holt teste látására ment asszony személyek abba bé mennek, és azon melodiának zengése hallatik, a' mellyet Husvét szombat estjén enekelni szoktak s. a. t.

Spanyol Ország

I. Sándor Orosz Császár akként nyilatkoztatta ki a' Madritti Kir. udvar előtt önnön magát, hogy ő a' maga régi baratságát meg újítani, és vele kereskedésbeli traktára menni kész leszen. — Ezt a' szép ajánlást a' Madritti udvaris örömmel el fogadta. — A' nem régiben számkivetésbe küldetett *Status minister Jovellanas* nagyon olvasott embernek tartatik, hanem szabad gondolkozása módjára nézve igen veszedelmesnek festetett le a' papság által a' Kir. udvar előtt. — A' Portugallia ellen kezdendő háradkozásnak módjára nézve még sem egyesek a' Spanyol és Frantzia Generálisok. Azon Országnek házonnal leendő meg támadására három ármádia kívántatik, a' mellyeknek három oldalról kell dolgozni egyfzersmind. A' következő fel tételek mellett lehet Portugalliának tovább is békeességbe élni 1) ha minden kikötő helyeit az Anglus hajók előtt bé zárja — 2) ha Spanyol és Frantzia katona őrizeteket bortsát bé erősségeibe — 3) ha a' Francia Respublikának okozott kárnak némiképen leendő ki pótolására vallamelly summat fizetni kész leszen. — 4) Ha Braziliának egy részét annak által engedi. — Hogyha ezekre nem

áll Portugallia, fegyver által fog a' dolog elvégeztetni.

A' *Kádixban*, és Spanyol Országnek több déli tartományában e' tavaszon uralkodott ártalmas hideglelések már egészen meg szüntek. Hogy *Kádixban* ismét pestis lett volna, a' mint Angliában beszéltek, nem igaz.

A' Bétsben lévő Spanvol követ által sok becses dolgokat, nevezetesen muzlikáló órákat, porcellán edényeket, aranyos és brilliántos markolatú Török késeket, 's több e'féleket készített 's vétetett a' Fels. Spanvol Király, a' mellyeket a' Spanyol követnek Konstantzinápolyban leendő fel vételekor a' Török Császárnak, és nevezetesebb minsterjeinek akar ajándékba adatni.

A' Toskánai N. Hercegséget maga a' Pármai uralkodó herczeg fokokranézve el nem fogadván a' Madritti Kir. udvar, és Fr. Kormányzék közt végbe ment utólsóbb alku szerént, a' Pármai örökös herczeg *Lojos*, a' Spanyol Királynak *Marie Louisa* leánya után való veje emeltetett a' Heururiai Királyságra. Maga a' Herczeg 28, a' felesége pedig 19 esztendő. Néhány időtől fogva mind ketten *Madriddban* múltak, hanem Majus kezdetén onnan el menvén, *Bayonne* városán által, Gróf *Livornó* nevezet alatt Párisba utaznak, hogy személyesen is meg köszönhessék Heururiai Királyságra lett emeltetések a' Francia Fő Conzultnak Francia nyelven jól beszél, és a' miut írják, a' tudományokban semjővevény. — Spanyol Országba való által utazásában, egész a' Fr. határzélekgig 400 személyből állott az ő úti társasága, 's mindenütt 4 kompania Kir. testőrző sereg kísérte őket.

Francia Respublika.

Jeffersonnak, az északi Amériki szabad Sta.

tusok Előülőségére lett emeltetése, így szól egy Párisi Zsurnál, más formát adott a közönséges dolgoknak. Az Anglia részben lévőeknek egészen el veszett a hitelességek, és a kormány dolgaiba való bé folyások. Ennek a Republikának, tudniillik, az északi Amerikabelinek kormány-székje azon hányta veti most az elméjét, ha szükséges e' tengeri erejét öregbiteni, vagy pedig előbbi állapotjában hagyni; hogyha az utólsóbbra fogja magát meg határozni, könnyen által láthatni, hogy azon Statusok tengeri erejének, a' melly körülbelől 14 fregatból, és 12 korvetből áll, mások is hasznát vehetnék, 's nem volna Európából hadakozó hajokat oda küldeni szükség.

Ennek az Amérikai Republikának most Párisban lévő követje, Dawson, General Kosciuskóval együtt, a' múlt hólnap közepe tájján Payno Tamás látogatására menvén, egy levelet adott a' kezébe, a' mellyben Előülő Jefferson ötet Amérikába hívja vissza, 's azt igéri nékie, hogy ha nékie tettük, egy Nemzeti hajót fog érette küldeni.

Maylandból olly tudósítás küldetett Párisba, hogy General Menou 10000 emberével az Egyiptomba ki szállott Brittusokat körül kerítette, őket egészen meg verte, 7000 embert közzülök el fogott, és sok ágyút el nyert töllök. — Aprilis 28-ik napján, a' Fr. hadi miníster Generál Berthier a' Fő Conzul Adjutánsa által a' komédiából ki hívattatvan, leg ottan, a' tengeri dolgokra ügyelő minísterrel együtt a' fő Conzulhoz ment Malmaisonba. Akkor mingyárt az a' hir támadt Párisban, hogy leveleket vett volna a' Kormány-szék Egyiptomból, a' melly úgy legyen e' vagy nem, a' következő idő mutattya meg.

A' Morbiháni, Cotesi 's több osztályokban támadt tegyveres pártosok eránt, olly végzés küldetett Bernadotte Generálnak, hogy egynek se kegyelmezzen meg, hanem mint Anglia zsold-

jában lévő hitetlen embereket mihelyt kézre kerülnek, mingyárt végeztette ki e' világból. —

A' Havrei kikötő helyben egy új forma telegrafust talált egy *Garvos* nevezetű polgár, a' mellynek sokkal jobb hasznát lehet a' tengeri partokon és tengereken venni, mint sem az előb-
binek. E' mellett együgyűbb lévén az eddig valónal, könnyebb igazgatni, és sokba nem is kerül.

Azon Frantzia Respublikához tartozó Kerületben, a' mellyben *Kolónia* vólt Imperialis perialis város fekszik, egy hirdetményt tétetett az oda való Vice Préfectus közönséggé, a' mellyben, a' többi közt, ezek a' nevezetes szók foglaltatnak bé: „A' Fő Kormányfűk szivére vévén az isteni szolgálatnak állandóva való tételét, minden vallású Papoknak számát, és azon fekvő jószágoknak, 's jövedelmeknek természetét, és minéműségét, a' mellyeknek birtokában a' Respublikailábra lett állítatások előtt valának, szorosan tudni kívánnya; továbbá még azokat is, a' mellyeket most bírnak. Mind ezeket igen szorosan, és lelkek esméretek szerezni kell ki nyilatkoztatni.“

Egy Párisban múlató Lengyel Legióból való Stabalis tífzt, *Kosinsky* nevű, ezeket iktatta bé az oda való közönséges levelekbe: „Az ugyan tagadhatatlan dolog, hogy a' Lengyel Legióból való tífztek a' Franczia szolgálatból vagy márki léptek, vagy ezután is ki fognak lépni; de nem azért, mintha Toskánai szolgálatba lépni nem akarnának, hanem inkább más fontos okokra nézve. A' Lengyelek azért állottak a' Frantzia zászló alá, hogy szerentsétlen hazájoknak ügyét védelmezhesék. Ellenben a' Lünevillai békeességben ilyen szententzia hozatott a' felől; *Lengyel Ország nints többé*; következésképen ők is a' Jánus templomának bé zárt ajtajára függesztik felfegyvereket.“

Batava Respublika.

A' Hágában volt Fr. katona őrizet helyett most már a' Német Országból hazájokba vissza ment nationalis seregek közzülvalók tesznek szolgálatot. Az ott, és több helységekben és városokban volt Fr. truppok, az ezen Respublikához tartozó kikötő helyekbe marfiroztak, hanem mások fogják azokat fel váltani.

Picardiának és Flandriának kikötő helyeiben sok Frantzia hadi seregek, matrozok, és hajóseregbeli tisztok gyüllöttek öszve, és azon hajókra fognak ültetni, a' mellyek az Angliába való ki szállásra rendeltettek.

Ennek a' Respublikának flottája, mostan is Admiral *de Winter* kormányozására bizatott, és 16 linea hajóból 's 6 fregatból áll. Ezeken kívül 93 ágyuzó 's több apróbb rangú hajói állanak kikötő helyeiben kéfzen. — Az Admiral *Dickson* kormányozása alatt lévő *Analus* escádernek egy ofztálya olly feltétellel ment a' *Gorei* szivet eleibe, hogy az ott lévő Hollandiai hajóseregnek erejét vóltaképen meg vizsgálhassa. Azon escádernek több ofztályai a' *Texeli* kikötőhelyet tartyak fzenen.

A' törvénytévő Tanáts meg kérette a' Directoriumot, hogy a' Respublikának 1799, és 1800 esztendőkbeli jövedelmeit és költségeit terjesztené eleibe, hogy így, a' Constitutiónak ereje szerént, hat hólnappal a' békekesség után, a' Nemzet eleibe lehessen azt adni. Ebből sokan olly következeft húznak ki, hogy ezen Respublikának Kormányszékje bizonyos tudósítáft vett vólna arról, hogy nem messze légyen a' közönséges békekességnek áldott ideje.

Ezen Respublika első Kamarájának 19-ik Májusi gyüllésében, a' Constitutiónak meg vizsgálására ki rendelt Commissiúnak nevében, *Steyn-Parvé* képviselő már meg tette a' jelentéft. E' mellé

egy új Constitutiónak planumát is mutatott s bé, azokra a tárgyakra nézve, a' melyek még jobbitás nélkül szükölködnek. Erre nézve azt végzette az első Kamara, hogy az a' planum nyomtatódjék ki, és a' nyomtatványoknak képviselők közt leendő ki olzogatások után harmad nappal, olvaftassék el másod izben, s' hivattassanak özve a' jelen nem lévő tagok azon hólnapnak végződése előtt.

Olasz Ország.

A' múlt Majusnak 1-ső napján egy Királyi hirdetmény tétetett Nápoly városában közönséggé, melly szerént minden Status ellen vétkezőknek, szabadtság, kegyelem, és vétkeiknek tökéletes el felejtése igirtetik, ki vévén azokat, a' kik ezen kívül, más tetemes bünt is miveltek, mint p. o. a' gyilkosok, haramják, s' több eféle emberek. — Azok a' kik kegyelmet nyertek arra intetnek, hogy tsendesen visellyék magokat ennekutánna, vessék a' törvény alá magokat, és a' törvényes uralkodó ellen ne ingerellyék fel a' jobbagyokat.

Az Aprilis 16-ik napján Nápolyba ment Fr. Commissariusok mingyárt azt kívánták az oda való Kormányzféktől, hogy minden fel fegyverkezetésre alkalmas hajóknak, magazinumoknak és hajó építéshez való faknak laistromát adják kezekbe, mellyből olyan következéft tsinálnak, hogy Egyiptomba, és a' Fényes Porta ellen, Krétaba akarnak truppokat küldeni.

Minekutánna a' Toskánai tenger partok mellett lévő *Elba* szigetet, a' Nápolyal kötött békességnek ereje mellett a' Frantziák el foglalták volna, most már *Porto Ferrajo* ellen, a' hol még most is benn vagynak a' Brittusok, igyekeznek menni. Anglus Admiral *Warren* azon iparkodik, hogy a' *Gantheaume* kormánya alatt lévő Fran-

tzia eskáderrel őfőkbe kaphasson, és azt vagy egészlen semmivé tegye, vagy Egyiptomi útjában meg akadályoztathassa.

A' 16-ik *Májusi* levelek szerént, az oda való provisoria Kormányzók is közönséges kegyelmet, amnestiát, az az, bűnről való el felejtkezést, ígirt azoknak, a' kik politica gondolkozások miatt fogságban ülnek, és vagy törvényszék eleibe idéztettek, vagy már szententzia is mondatott ellenek.

Elogyes Dolgok.

Az uralkodó Orosz Császárnénak kedves szülei, a' Bádeni örökös Herczeg, és Herczeg Afzony, kedves vejeknek I. Sándor Orosz Császárnak meg koronaztatására Pétersburgba fognak utazni. Annak végződése után a' Svéciai Királynét is mint kedves leányokat meg látogatytják. — Néhai *I. Pál* Császár özvegye, született Württembergi herczeg affzony, a' ki első ifjúságától fogva a' Berlieni Kir. udvarnál neveltetett, és ott is házalitott ki 1776-ik esztendőben, a' Berlinben lévő Orosz követ Baró *Krüdener* által, a' Sz. Katalin Rendjének sok szép brilliántokkal meg rakott nagy keresztyével az uralkodó Prussziai Fels. Királynét meg ajándékozta, *I. Sándor* Orosz Császár pedig, a' Prussziai Királyi Status-hadi-és Kabinetbeli ministert *Haugwitz* Grófot a' Sz. András vitézi Rendjébe vette fel. — A' *Mantuai* Policia sok ártatlan személyeket hányatvan tömlöztre katona őrizet alá vettetett. — A' tehén himlővel való bé őltás egész Európát figyelemtessé tette, és napkeleti Indiában is, nevezetesen *Bengalában* gyakorlásba vétetődött. — Az eddig Török határszéleken állott Orosz armádia vissza tért szokott kvártélyába, és már most szép egygyesség vagyon a' Pétersburgi Császári advar

és a' Fényés Porta közt. — A' *Londoni* igen híres Astronomus, született Hannoveranus, *Herschel* Úr, az oda való Királyi tudós Társaságnak minapi gyűlésében el olvasott egy kis munkatskájában, azt állatta, hogy a' napnak is lakható részei, és okossággal fel ruházott lakosai légyenek. — A' múlt Aprilisnek 27 ik napján, egy Királyi hirdetmény tétetett Nápoly városában közönléggé, a' mellyben arra serkengettettek a' lakosok, hogy mivel már a' Frantziai Respublika és Nápoly Ország közt a' békeesség helyre állott, minden úgy tekintse a' Frantziákat, mint a' Királynak barátjait, 's úgy bánnyon velek mint olyanokkal. — Melly nagy örömet szerzett légyen ottan ez a' hirdetmény, tsak abból is ki tétzik, hogy három éjjel egymás után, az egész város ki vólt világosítva. — A' Párisban lévő Svéciai vólt követnek *B. Staelnek* hitvese, született *Necker* asszony, el merült a' könyvek olvasásában. — A' Velentzei számos Nemességnek engedelem adott arra, hogy polgári és hadi hivatalokat instálylyának magoknak.

A' Madritti Kir. udvar nézy hólnapi fegyver nyugvásra lépett Portugalliával olly fel tétel mellett, hogy a' Braziliai Fejedelem az eleibe tétetett fel tételeket el fogadja, a' minthogy követet is küldött már Párisba. — A' Koppenhága előtt, Aprilis 2-ik napján történt tsatában nyert Danus hajókból való nyereségből 20000 f. sterling esett az Admirál *Párker* részére. — A' Párisi Nationale Institutumnak, setét zöld selyemmel himzet fekete színü köntölt rendelt a' Consulatus, mellynek himzése bekeességet mutat. — Ennek a' Nemzeti Institutumnak, avagy Tudós Társaságnak utólsó ülésében külömbkülömbféle szalmából készült papirosok mutattak bé, a' melylyekre nemtsak írni, 's nyomtatni, hanem festeni is szépen lehet. — A' szine egy kevellé sárga a' szalma papirosnak, de azért még is jó, és olly

alkalmas, mint a' rongyból készített papiros. Ennek találója és mestere azt állattya, hogy akarmelly genge plántából lehet papiroft készíteni, melly ha úgy volna, jöendőben óltóbb lehetne a' papiros mint most. — Ennekelőtte néhány esztendővel olly eszköz találtatott fel Hollandiában, a' mellyel a' nyomtatott és irott papiroft, egészen fejérré lehetett tenni. — Egy Francia Kurir egy *Eder* nevű Bétsi, portrétokat, 's több efeléket arulónak báltjában 6000 nyomtatványt vásárolván a' *Károly* fő herczeg portrétjaiból. az az, apró képéből, Périsba vitte azokat. Ebből világos melly nagy tiszteletben légyen ez az Auszriai héros a' Frantziáknál. — A' múlt utólsó táborozásban is, Augspurg várossában sok Frantzia tisztek, és köz katonák szerzették meg magoknak ezt a' képet. — Brüsszel várofában az a' hirrepdes, hogy nem sokára egy *Breveje* fogna Pápa Ö Szentségének Frantzia Országban ki' hirdettetni, a' melly által a' Nemzeti jószágoknak el adatása jóva hagyatik, a' Frantzia Kormányzék a' Katolikus papoknak tartásokat magára vállalja, az egész Respublikában 6 Érsek, egyenként 20000 liver esztendei fizetéssel, minden két Ofztálynak egy Püspöke, 's ennek 15000 liver fizetése, minden papnak 6000, 's minden Káplánnak 1500 liver fizetése fog lenni s. a. t. — A' Dániai Korona örökös 8. szép lovat választott ki *Bonaparte* Fő Conzul számára a' Király istallójában lévő lovak közzül. — Az Anglus zsóldba lépett emigrans Helvetus katonáknak, a' kiket Egyiptomba akart a' Kormányzék küldeni, *Trieftben* hajókra ülni nem tettvén, töbnire mind villza tértek hazájokba.

Minap meg halálozott igen tudós Professornak, néhai *Kaestnernek* azon mellyképje, a' melylyet *Fridrik* Brunsvigiai herczeg készitetett és küld

dött azon Fő Oskolának, az ott lévő Könyves Tárba emeltetett fel.

Magyar Ország.

Győr. Május 26 ik napján. Itt is elkezdett a' folyó hólnapnak elején *Bokc Márton* Orvos D. Ur által a' tehén himlőnek beoltása, egynéhány gyermekek már egészízen által mentek rajta, 's naponként többen többen jelentgetik magokat hozzá. Az itt tett probákból következő tapasztalások épenféggel meg egyeznek azokkal, mellyeket summáflan *Carro Bétsi* Orvos le irt volt a' Bétsi Orvosok zsebbe való könyvetskéjében.

„Számítalanon íratják magokon, gyermekeiken, 's attyokfiain a' himlőnek veszedelmes nyomait, ha kedveseiket ezen nyavalya miatt el nem temették is! Ez a' Szerentsés találmány mentekké tesz bennünket ezen veszedelemtől. Az emberiségnek java kötelességgé teszi mindennek annyit tselekedni ezen intézetnek terjesztésére, a' mennyit lehet. Reményilem hogy a' M. Kurír is örömeit közöpséggé teszi ezen rövid tudósítást.“

A' tehén himlőről.

Angliában Gloucester tartományának lakosai eleitől fogva esmértek egy kelevényes nyavalyát, melly a' himlőhöz hasonlított, víz évvel vólt tele, 's kerülete piros és kékes volt, 's magát a' teheneknek ölgynén mutatta. Azt is régen tudták és beszélték, hogy azon tselédek, a' kik illy teheneket fejtek, 's kezek sebes volt, azt, ha még nem himlöztek, el kapták, 's az után a' himlő reájok nem ragadott. Ezen okból a' parasztok gyermekeiknek kezeiket meg sértették, 's ezen tehén nyavalya által szokták őket a' veszedelmes

himlőtől meg menteni. A' parasztok és az árendások azon a' környéken ezt az Orvosoknak befejezték, de ezek a' többi mende mondákhöz számlálván ezt is, nem is ügyeltek reá: míg 1793-ik esztendő tájékán egész Angliában közönségeként kezdett a' természeti himlőknek béóltása elővéteni, 's tapasztaltatott, hogy *Gloucester Sírben* igen kevés nem himlözötteken fogott a' himlő. *D. Jenner Edvárd* meg értvén a' parasztonak vélekedését a' tehén himlőről, próbálgatta a' dolgot mindenféle embereken, 's 1798-ikban közönségesé tette tapasztalásait, mellyeknek kihirdetése három esztendő alatt a' tehén himlő óltást annyira ki terjesztette, hogy már *Napkeleti Indiában* is divatjában vagyon."

Az már a' kérdés, mitsoda hasznai vagynak a' tehén himlővel való béóltásnak a' közönséges himlőnek béóltása felett.

1. A' himlő nem terjed más helyre csak ott marad a' hová béóltatik. — Nem lehet tehát könnyollott ábrázattól, folyó sebekből vakságtól 's a' t tartani.

2. A' nyavalya oltás nélkül nem ragadó. Az ilyen himlős gyermekkel kiki bátran hálhat a' nélkül, hogy ezen nyavalyának reá ragadásától kellene tartania. Erre ezen példák a' bizonyságok.

3. A' tehén himlőt minden időben válogatás nélkül béóltani lehet, holott a' közönségesnek béóltására a' tavasz és olly idő alkalmas, mellyben veszedelmes himlő nem uralkodik.

4. A' betegség soha sem nehéz. Az Angliai Orvosok 10000 béóltattaknál többre vigyáztak szorgalmasan már 1799-ik esztendő végéig, kik között egy sem betegedett le nehezen.

Sok ezer tapasztalások bizonyítják már, hogy ezen tehén himlő után nem fog a' természeti him-

lő. A' nyavalyának egész folyamata közönsé-
gesen abból áll, hogy a' béoltás után harmad' s
negyed nappal ugyan azon helyen, a' hol az óltás
meg lett, egy kis verességet és daganatot ve-
hetni észre, melly az után hólyaggá válik. Ezen
hólyagotska neveddik 12 — 13 nap, 's olly tiszta
genyetség vagyon benne, mint a' tiszta víz.
Hatod vagy heted nap az óltás után a' hólyag
körül egy veres karika támad, melly egy tallérni
nagyfágura terjed. Nyoltzad és kilentzed nap
egy kis hideg látszik borzogatni a' himlőzöttet,
de tsak egynéhány óráig, egy kis hévség jelent-
geti magát ábrázatián és kezein, 's komorfág és
badgyattság a' testében. Tizennegyed v. 12. na-
pon a' hólyag közepén fekete var támad, melly
középről a' szélei felé terjed, 's a' bőrrel szoros-
san öszve van ragadva. — Az után nem sok idő-
re minden nyomai a' hólyagnak el vesznek,
s. a. t."

Itt a' drágaság nem hogy múlna, főtinkább a'
szárazság miatt nevedni kezd újobban. A' szőlő-
s gazdák April. 26-ikátó fogva, a' mikor a' dér
sok kárt tett, ismét bizni kezdenek, mert sok haj-
tásnak nem ártott a' dér, sok töke pedig újra haj-
tott ki. Tsak nem leg több bajt a' hus dolgá-
ban szenvedünk. Itt 6 krajtzár a' fontya, de olyan,
hogy néha fele is a' kutyáknak való. Némely-
lyék nem foghatják meg, mi legyen ennek oka,
mivel a' marhának arra valóban alább szállott,
's tsak azt tartják, hogy a' mézfárosok illy for-
mán akarják a' Vármegyét arra kényszeríteni, hogy
7 krajtzárra tegyék a' limitatióban a' marha husnak
fontját. Minthogy azt is mondják magok, hogy
elég hus lesz és jó, mihelyt 7 krajtzár lesz az
arra.

D. D. S.